IL-PROĊEDURI INTERGOVERNATTIVI BIEX JITTIEĦDU D-DEĊIŻJONIJIET

Fil-Politika Estera u ta' Sigurtà Komuni (PESK) kif ukoll f'diversi oqsma oħra, bħal pereżempju l-kooperazzjoni msaħħa, ċerti ħatriet u r-reviżjoni tat-trattati, il-proċedura tat-teħid ta' deċiżjonijiet hija differenti minn dik li tintuża fil-proċedura leġiżlattiva ordinarja. Il-karatteristika dominanti f'dawn l-oqsma hija element aktar qawwi ta' kooperazzjoni intergovernattiva. L-isfida tal-kriżi tad-dejn pubbliku wasslet għal żieda fl-użu ta'dan it-tip ta' mekkaniżmi tat-teħid ta' deċiżjonijiet, b'mod partikolari fil-qafas tal-governanza ekonomika Ewropea.

IL-BAŻI ĠURIDIKA

L-Artikoli 20, 21-46, 48 u 49 tat-Trattat dwar l-Unjoni Ewropea (TUE); l-Artikoli 2(4), 31, 64(3), 81, 89, 103(1), 113, 115, 118, 127, 153, 191(3), 192, 194 (2), 215, 218, 220, 221, 312, 329 u 333 tat-Trattat dwar il-Funzjonament tal-Unjoni Ewropea (TFUE).

DESKRIZZJONI

A. Proċedura għall-emendar tat-Trattati (l-Artikolu 48 tat-TUE)

— Proposta: kwalunkwe Stat Membru, il-Parlament jew il-Kummissjoni;

— Ir-rwol tal-Kummissjoni: konsultazzjoni u parteċipazzjoni fil-konferenza intergovernattiva;

— Ir-rwol tal-Parlament: konsultazzjoni qabel titlaqqa' l-konferenza intergovernattiva (il-konferenzi jinvolvu lill-Parlament fuq bażi ad hoc iżda b'influwenza dejjem tikber: għal xi żmien, il-Parlament kien irrappreżentat jew mill-President tiegħu jew minn żewġ Membri tiegħu; fl-aktar konferenza intergovernattiva reċenti, il-Parlament ipprovda tliet rappreżentanti);

— Ir-rwol tal-Kunsill Governattiv tal-Bank Ċentrali Ewropew: konsultazzjoni f'każ ta' bidliet istituzzjonali fil-qasam monetarju;

— Deċiżjoni: qbil komuni bejn il-gvernijiet dwar emendi għat-Trattati, li mbagħad jiġu ppreżentati lill-Istati Membri għar-ratifika f'konformità mar-rekwiżiti kostituzzjonali tagħhom; qabel dan, jeħtieġ deċiżjoni tal-Kunsill Ewropew, meħuda b'maġġoranza sempliċi u wara li jkun kiseb l-approvazzjoni tal-Parlament, jekk titlaqqax Konvenzjoni jew le.

B. Proċedura għall-attivazzjoni tal-klawżoli passerelle

— Il-Kunsill Ewropew: jattiva u jiddeċiedi, b'mod unanimu, dwar l-użu tal-klawżola passerelle ġenerali (l-Artikolu 48 tat-TUE) u l-passerelle speċifika għall-qafas finanzjarju pluriennali (l-Artikolu 312 tat-TFUE). Kwalunkwe parlament nazzjonali għandu dritt għal veto fil-każ tal-klawżola ġenerali.

— Il-Kunsill: jista' jiddeċiedi li jattiva klawżoli passerelle oħrajn, b'mod unanimu jew b'maġġoranza kwalifikata, skont id-dispożizzjoni rilevanti tat-Trattati (l-Artikolu 31 tat-TUE, l-Artikoli 81, 153, 192 u 333 tat-TFUE).

C. Proċedura ta' adeżjoni (l-Artikolu 49 tat-TUE)

— Applikazzjonijiet: minn kwalunkwe Stat Ewropew li jikkonforma mal-prinċipji tal-Unjoni (l-Artikolu 2 tat-TUE); notifika tal-parlamenti nazzjonali u tal-Parlament Ewropew; il-Kunsill Ewropew jilħaq qbil dwar il-kundizzjonijiet ta' eliġibilità;

— Ir-rwol tal-Kummissjoni: konsultazzjoni; ikollha sehem attiv fit-tħejjija u fl-andament tan-negozjati;

— Ir-rwol tal-Parlament: approvazzjoni, permezz ta' maġġoranza assoluta tal-Membri tiegħu;

— Deċiżjoni: mill-Kunsill, b'mod unanimu; il-ftehim bejn l-Istati Membri tal-UE u l-Istat applikant, li jistabbilixxi l-kundizzjonijiet tal-adeżjoni u l-aġġustamenti meħtieġa, jiġi ppreżentat lill-Istati Membri kollha għar-ratifika f'konformità mar-rekwiżiti kostituzzjonali tagħhom.

D. Proċedura ta' ħruġ (l-Artikolu 50 tat-TUE)

— Talba: l-Istat Membru kkonċernat jinnotifika lill-Kunsill Ewropew bl-intenzjoni tiegħu, f'konformità mar-rekwiżiti kostituzzjonali tiegħu stess;

— Konklużjoni: tieħu l-għamla ta' ftehim ta' ħruġ konkluż mill-Kunsill wara li jkun kiseb l-approvazzjoni tal-Parlament, u b'deċiżjoni ta' maġġoranza kwalifikata speċjali (l-Artikolu 238(3)(b) tat-TFUE); din hija definita bħala 72% tal-membri tal-Kunsill li jirrappreżentaw l-Istati Membri parteċipanti (esklużl-Istat ikkonċernat), li flimkien jinkludu tal-anqas 65% tal-popolazzjoni ta' dawn l-Istati Membri.

E. Proċedura ta' sanzjonijiet f'każ ta' ksur serju u persistenti tal-prinċipji tal-Unjoni minn Stat Membru (l-Artikolu 7 tat-TUE)

1. Il-proċedura prinċipali

— Proposta għal deċiżjoni li tiddetermina l-eżistenza ta' ksur serju u persistenti: terz tal-Istati Membri, jew il-Kummissjoni;

— L-approvazzjoni tal-Parlament: adottata b'maġġoranza ta' żewġ terzi tal-voti mitfugħin, li tirrappreżenta maġġoranza tal-Membri tiegħu (l-Artikolu 83(3) tar-Regoli ta' Proċedura);

— Deċiżjoni li tiddetermina li sar ksur: adottata mill-Kunsill Ewropew, li jiddeċiedi b'mod unanimu, mingħajr il-parteċipazzjoni tal-Istat Membru kkonċernat, wara li l-Istat inkwistjoni jkun ġie mistieden jippreżenta l-osservazzjonijiet tiegħu dwar is-suġġett;

— Deċiżjoni biex jiġu sospiżi ċerti drittijiet tal-Istat Membru kkonċernat: adottata mill-Kunsill b'maġġoranza kwalifikata (mingħajr il-parteċipazzjoni tal-Istat Membru kkonċernat).

2. It-Trattat ta' Nizza ssupplimenta din il-proċedura b'sistema ta' prekawzjoni

- Proposta motivata għal deċiżjoni li tiddetermina riskju ċar ta' ksur serju tal-prinċipji tal-Unjoni minn Stat Membru: fuq inizjattiva tal-Kummissjoni, tal-Parlament Ewropew jew ta' terz tal-Istati Membri;
- L-approvazzjoni tal-Parlament: adottata b'maġġoranza ta' żewġ terzi tal-voti mitfugħin, li tirrappreżenta maġġoranza tal-Membri tiegħu;
- Deċiżjoni: adottata mill-Kunsill b'maġġoranza ta' erbgħa minn kull ħames tal-membri tiegħu, wara li jkun sema' lill-Istat Membru inkwistjoni. Il-Kunsill jista' jindirizza rakkomandazzjonijiet lill-Istat Membru qabel jieħu tali deċiżjoni.

F. Proċedura ta' kooperazzjoni msaħħa

1. Regoli ġenerali (l-Artikolu 20 tat-TUE, l-Artikolu 329(1) tat-TFUE)

- Proposta: dritt esklużiv tal-Kummissjoni; l-Istati Membri li jkollhom il-ħsieb li jistabbilixxu kooperazzjoni msaħħa jistgħu jagħmlu talba lill-Kummissjoni għal dan il-għan;
- Ir-rwol tal-Parlament: approvazzjoni;
- Deċiżjoni: mill-Kunsill, li jiddeċiedi b'maġġoranza kwalifikata.

2. Kooperazzjoni fil-qasam tal-PESK (l-Artikolu 329(2) tat-TFUE)

- Applikazzjoni lill-Kunsill mill-Istati Membri kkonċernati;
- Proposta mressqa quddiem ir-Rappreżentant Għoli għall-Affarijiet Barranin u l-Politika ta' Sigurtà, li jagħti opinjoni;
- Informazzjoni tal-Parlament;
- Il-Kunsill jaġixxi bl-unanimità.

Teżisti proċedura simili għat-tnedija ta' kooperazzjoni strutturata fil-politika tad-difiża, introdotta bit-Trattat ta' Liżbona (5.1.2).

G. Proċedura għal deċiżjonijiet fil-qasam tal-affarijiet barranin

It-Trattat ta' Liżbona abolixxa l-istruttura magħmula minn tliet pilastri li kellhom it-trattati ta' qabel, iżda żamm il-politika barranija separata mill-politiki l-oħra tal-UE. L-objettivi u d-dispożizzjonijiet tal-PESK huma inklużi fit-Trattat dwar l-Unjoni Ewropea. Illum huma mfassla aħjar u huma aktar koerenti milli kienu fit-trattati ta' qabel.

Bidla istituzzjonali kbira hija l-ħolqien tal-uffiċċju tar-Rappreżentant Għoli, li huwa assistit minn Servizz Ewropew għall-Azzjoni Esterna ġdid u li jista' jipproponi inizjattivi fil-PESK. Il-PESK ġiet integrata fil-qafas tal-Unjoni, iżda ssegwi regoli u proċeduri speċifiċi (l-Artikolu 24(2) tat-TUE).

- Proposta: kwalunkwe Stat Membru, ir-Rappreżentant Għoli jew il-Kummissjoni (l-Artikolu 22 tat-TUE);
- Ir-rwol tal-Parlament: il-Parlament jiġi infurmat b'mod regolari mill-Presidenza u kkonsultat dwar l-aspetti prinċipali u l-għażliet bażiċi. Skont il-ftehim interistituzzjonali dwar l-iffinanzjar tal-PESK, dan il-proċess ta' konsultazzjoni jsir kull sena, abbażi ta' dokument tal-Kunsill;

— Deċiżjoni: il-Kunsill Ewropew jew il-Kunsill, li jaġixxi b'mod unanimu. Il-Kunsill Ewropew jiddefinixxi l-prijoritajiet u l-interessi strateġiċi tal-UE; il-Kunsill jieħu deċiżjonijiet jew azzjonijiet. Ir-Rappreżentant Għoli u l-Istati Membri jimplimentaw dawn id-deċiżjonijiet, bl-użu ta' riżorsi nazzjonali jew tal-Unjoni. Il-President tal-Kunsill Ewropew jista' jsejjaħ laqgħa straordinarja tal-Kunsill Ewropew jekk l-iżviluppi internazzjonali jirrikjedu dan.

H. Miżuri leġiżlattivi oħra (2.6.8)

It-teħid tad-deċiżjonijiet intergovernattivi huwa miżmum ukoll f'għadd ta' oqsma speċifiċi u politikament sensittivi tal-politika tal-UE, b'mod partikolari:

— Il-ġustizzja u l-affarijiet interni: miżuri dwar il-kooperazzjoni ġudizzjarja fi kwistjonijiet kriminali, il-kooperazzjoni ġudizzjarja (l-Artikolu 89 tat-TFUE);

— Is-suq intern: restrizzjonijiet fuq il-moviment tal-kapital (l-Artikolu 64(3) tat-TFUE), il-politika tal-kompetizzjoni (l-Artikolu 103(1) tat-TFUE), il-miżuri tal-armonizzazzjoni tat-taxxa (l-Artikolu 113 tat-TFUE), l-approssimazzjoni tal-liġijiet li jaffettwaw l-istabbiliment tas-suq intern (l-Artikolu 115 tat-TFUE), id-drittijiet tal-proprjetà intellettwali (l-Artikolu 118 tat-TFUE);

— Il-politika monetarja: l-għoti ta' kompiti ta' superviżjoni prudenzjali speċifiċi lill-Bank Ċentrali Ewropew (BĊE) (l-Artikolu 127 tat-TFUE);

— Oqsma oħra ta' politika bħal pereżempju l-politiki soċjali u tal-impjiegi (l-Artikolu 153 tat-TFUE), l-enerġija (l-Artikolu 194(2) tat-TFUE) jew l-ambjent (l-Artikolu 191(3) tat-TFUE).

I. Il-ġestjoni tal-kriżi finanzjarja (2.6.8)

Id-diffikultajiet finanzjarji serji li laqtu lil xi Stati Membri fl-2010 qajmu l-bżonn li tingħatalhom għajnuna b'modi differenti. Xi komponenti tal-pakkett ta' għajnuna, pereżempju l-Mekkaniżmu Ewropew ta' Stabilizzazzjoni Finanzjarja, huma ġestiti mill-Unjoni. Il-parti l-kbira, partikolarment il-kontribuzzjonijiet lill-Faċilità Ewropea ta' Stabbilità Finanzjarja (EFSF), titħallas direttament mill-Istati Membri. L-EFSF hija "vettura bi skop speċjali" maħluqa bi ftehim intergovernattiv fost l-Istati Membri taż-żona tal-euro. Għaldaqstant, id-deċiżjonijiet meħtieġa għal tali miżuri intergovernattivi kellhom jittieħdu fil-livell tal-Kunsill Ewropew jew tal-Kapijiet ta' Stat jew ta' Gvern tal-Grupp tal-Euro, inkluża r-ratifika fl-Istati Membri skont ir-rekwiżiti kostituzzjonali nazzjonali tagħhom. Żewġ raġunijiet importanti għal dan l-iżvilupp huma l-klawżola li tipprojbixxi s-salvataġġ finanzjarju (l-Artikolu 125 tat-TFUE) u r-reżistenza ta' xi qrati kostituzzjonali nazzjonali għal trasferiment ulterjuri ta' poteri finanzjarji u baġitarji lill-Unjoni Ewropea.

Emenda għall-Artikolu 136 tat-TFUE (il-koordinazzjoni tal-politika ekonomika) ġiet adottata mill-Kunsill Ewropew fil-25 ta' Marzu 2011, skont il-proċedura ta' reviżjoni simplifikata ta' Trattat, mingħajr ma tlaqqgħet Konvenzjoni (id-Deċiżjoni tal-Kunsill Ewropew 2011/199/UE). Din daħlet fis-seħħ f'April 2013, u b'hekk ippermettiet li jibdew joperaw mekkaniżmi permanenti għall-prevenzjoni tal-kriżijiet bħall-Mekkaniżmu Ewropew ta' Stabbiltà (MES). Dan il-mekkaniżmu nħoloq permezz ta' trattat intergovernattiv bejn il-membri taż-żona tal-euro, li daħal fis-seħħ fis-27 ta' Settembru 2012. Il-proċeduri tal-votazzjoni tal-bord eżekuttiv tiegħu jinkludu "proċedura ta' emerġenza", li tipprevedi maġġoranza kwalifikata ta' 85%

jekk il-Kummissjoni u l-Bank Ċentrali Ewropew jikkonkludu li tkun meħtieġa deċiżjoni urġenti dwar assistenza finzanzjarja. Fl-aħħar nett, it-Trattat dwar l-Istabbiltà, il-Koordinazzjoni u l-Governanza fl-Unjoni Ekonomika u Monetarja (TSKG) tfassal mill-gvernijiet tal-Istati Membri u daħal fis-seħħ fl-1 ta' Jannar 2013, wara li tnax-il parti kontraenti li l-munita tagħhom hija l-euro ddepożitaw l-istrument ta' ratifika tagħhom. It-Trattat jipprevedi, b'mod partikolari, rekwiżit għal regola ta' baġit bilanċjat f'ordinamenti ġuridiċi nazzjonali (il-Patt Fiskali). Mill-25 parti kontraenti għat-TSKG, 22 huma formalment marbuta bil-Patt Fiskali (19-il Stat Membru taż-żona tal-euro, flimkien mal-Bulgarija, id-Danimarka u r-Rumanija).

J. Ħatriet

- Il-Kunsill Ewropew, li jaġixxi b'maġġoranza kwalifikata, jaħtar il-President, il-Viċi President u l-erba' membri oħra tal-Bord Eżekuttiv tal-Bank Ċentrali Ewropew, fuq rakkomandazzjoni tal-Kunsill u wara li jkun ikkonsulta l-Parlament (l-Artikolu 283(2) tat-TFUE);
- Il-Kunsill Ewropew, li jaġixxi b'maġġoranza kwalifikata u bi ftehim mal-President tal-Kummissjoni, jaħtar ir-Rappreżentant Għoli tal-Unjoni għall-Affarijiet Barranin u l-Politika ta' Sigurtà (l-Artikolu 18(1) tat-TUE); fil-kapaċità tagħha jew tiegħu bħala Viċi President tal-Kummissjoni, ir-Rappreżentant Għoli hija jew huwa madankollu soġġett(a), flimkien mal-President tal-Kummissjoni u l-membri l-oħra tal-Kummissjoni, għal vot ta' approvazzjoni mill-Parlament Ewropew;
- Il-Gvernijiet tal-Istati Membri jaħtru, bi qbil komuni, l-imħallfin u l-avukati ġenerali tal-Qorti tal-Ġustizzja u tal-Qorti Ġenerali (dik li qabel kienet il-Qorti tal-Prim'Istanza) (l-Artikolu 19(2) tat-TUE);
- Il-Kunsill jaħtar il-Membri tal-Qorti tal-Awdituri permezz ta' maġġoranza kwalifikata, fuq ir-rakkomandazzjoni ta' kull Stat Membru u wara li jkun ikkonsulta l-Parlament Ewropew (l-Artikolu 286(2) tat-TFUE).

IR-RWOL TAL-PARLAMENT EWROPEW

Fil-perjodu ta' tħejjija għall-Konferenza Intergovernattiva tal-1996, il-Parlament kien diġà talab li t-tieni u t-tielet pilastru jinġiebu fl-isfera Komunitarja, sabiex jiġi żgurat li l-proċeduri tat-teħid ta' deċiżjonijiet applikabbli skont it-Trattat li jistabbilixxi l-Komunità Ewropea japplikaw għalihom ukoll.

Wara l-isforzi kontinwi tal-Parlament waqt il-Konvenzjoni Ewropea biex dawk li qabel kienu t-tieni u t-tielet pilastru jsiru parti mill-istruttura tal-Unjoni (1.1.4), it-Trattat ta' Liżbona estenda t-teħid ta' deċiżjonijiet sovranazzjonali għal oqsma li qabel kienu t-tielet pilastru (il-ġustizzja u l-affarijiet interni) u introduċa qafas istituzzjonali koerenti għall-politika estera u tas-sigurtà, b'innovazzjonijiet importanti bħall-President fit-tul tal-Kunsill Ewropew u l-pożizzjoni tar-Rappreżentant Għoli tal-Unjoni għall-Affarijiet Barranin u l-Politika ta' Sigurtà.

F'kuntest fejn il-governanza ekonomika u fiskali qed issir dejjem iżjed intergovernattiva, il-Parlament ta sehmu biex jiżgura l-involviment xieraq tal-istituzzjonijiet tal-UE fin-negozjati dwar it-trattat internazzjonali msemmi aktar 'il fuq fit-taqsima I.

Fi Frar 2019, il-Parlament adotta riżoluzzjoni dwar l-implimentazzjoni tad-dispożizzjonijiet tat-Trattat rigward il-kooperazzjoni msaħħa[1], li fiha ħareġ rakkomandazzjonijiet għall-evoluzzjoni futura tal-kooperazzjoni msaħħa. B'mod partikolari, il-Parlament qies li kien meħtieġ li titfassal proċedura għall-awtorizzazzjoni rapida tal-kooperazzjoni msaħħa fl-oqsma ta' interess politiku kbir, li għandha titwettaq f'perjodu ta' żmien iqsar mit-tul ta' żmien ta' żewġ presidenzi konsekuttivi tal-Kunsill. Stieden ukoll lill-Kummissjoni biex tipproponi regolament li jissimplifika u jgħaqqad il-qafas ġuridiku rilevanti għall-kooperazzjoni msaħħa.

Fir-riżoluzzjoni tiegħu tat-13 ta' Frar 2019 dwar l-istat tad-dibattitu dwar il-futur tal-Ewropa[2], il-Parlament irrakkomanda l-użu tal-klawżoli "passerelle" ġenerali (l-Artikolu 48(7)(1) u 48 (7)(2) tat-TUE) u klawżoli "passerelle" speċifiċi oħra biex jgħinu biex jingħeleb l-istaġnar tal-ħtieġa ta' votazzjoni b'unanimità mingħajr ma jkun hemm bżonn li jinstabu soluzzjonijiet intergovernattivi barra mill-kamp ta' applikazzjoni tat-Trattat. Ir-rapport dwar ir-riżultat finali tal-Konferenza dwar il-Futur tal-Ewropa, li ġie ppreżentat lill-Presidenti tat-tliet istituzzjonijiet fid-9 ta' Mejju 2022, jenfasizza li huwa importanti li jiġu rieżaminati l-proċessi tat-teħid tad-deċiżjonijiet abbażi tal-unanimità. Fil-11 ta' Lulju 2023, il-Parlament adotta riżoluzzjoni[3] dwar l-implimentazzjoni tal-klawżoli passerelle fit-Trattati tal-UE.

Eeva Pavy
03/2024

[1]Ir-riżoluzzjoni tal-Parlament Ewropew tat-12 ta' Frar 2019 dwar l-implimentazzjoni tad-dispożizzjonijiet tat-Trattat rigward il-kooperazzjoni msaħħa (ĠU C 449, 23.12.2020, p. 16).
[2]Ir-riżoluzzjoni tal-Parlament Ewropew tat-13 ta' Frar 2019 dwar l-istat tad-dibattitu dwar il-futur tal-Ewropa (ĠU C 449, 23.12.2020, p. 90).
[3]Ir-riżoluzzjoni tal-Parlament Ewropew tal-11 ta' Lulju 2023 dwar l-implimentazzjoni tal-klawżoli passerelle fit-Trattati tal-UE, testi adottati.